

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXII-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 13-14/ липень 2011 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

Т. Шевченко

До 20-річчя II-ого Українського національного фестивалю:
Копашиль, Карашсеверінський повіт, 1991 р.
(Ініціатор – І. Ковач, організатор – В. Баршай).
На фото Сергія Воронина – юні артистки-українки із Сербії.

У номері:

- *В багатоколірності* ▶ стор. 2
- *Культура писання і читання* ▶ стор. 3
- *Роздуми над конкурсом* ▶ стор. 4
- *Стажування в Україні* ▶ стор. 5
- *Гуцульські каплички* ▶ стор. 6
- *Повідомлення СКУ* ▶ стор. 7
- *Роланд про діда І. Франка* ▶ стор. 8
- *Конкурс ім. Т. Шевченка* ▶ стор. 9
- *45-річчя випускників – Сігет* ▶ стор. 10
- *Свято української культури* ▶ стор. 11
- *В пам'ять лісорубів* ▶ стор. 12
- *Про мудрість та глупоту* ▶ стор. 13
- *До 20-річчя Незалежності України* ▶ стор. 14
- *З історії олімпійських ігор* ▶ стор. 15
- *Мовно-літературний конкурс* ▶ стор. 16

В багатокультурності-багатоколірності

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА м. ЯСИ БЕРЕ АКТИВНУ УЧАСТЬ В ПОДІЯХ, ОРГАНІЗОВАНИХ ДЛЯ ТА З НАЦІОНАЛЬНИМИ МЕНШИНАМИ

У третьому випуску «Багатоколірного фестивалю» студентська Яська організація «Ініціатива Ерасмус» в партнерстві з «Ательє Романо Бутік» («Ательє Романо Бутік» є частиною проекту Романо Шер – Циганський дім, метою якого є відродження традиційних ремесел циган) організували незвичайний захід, що відбувся, в неділю, 19 червня 2011 року, під гаслом «Глобальне село – Мультикультурні традиції та звичаї».

Мета цього заходу, який знаменує останній день фестивалю, було створення мультикультурного простору, який об'єднав би представників різних культур, присутніх на «Багатоколірному фестивалі». Меншини, які взяли участь у фестивалі, були запрошені для участі у цьому заході а Яська філія СУР-у на наполегливе запрошення зі сторони організаторів, погодилася взяти участь в цій акції. Учасникам було запропоновано організувати спеціальні стенди, де вони могли представити специфіку культури, а також поговорити з відвідувачами, щоб задоволити їх потребу в інформації відносно історії, культури, звичаїв і традицій відповідної меншини.

Місце проведення заходу – «Ательє Романо Бутік» на Бульварі Незалежності № 166 – колишньому ринку Димитрова, за безкоштовного входу.

Організаційні партнери цієї події: мерія міста Яси, Університет «А.І.Куза» ІСІ, Асоціація бізнесменів, Лібраріум, Галерея Антикваріат «Думітру І. Гурмузеску», Сохо Паб, Беглев, «Ательє Романо Бутік» та інші культурні партнери: Будинок культури м. Ясси «Михай Урсаки», Гете-Центрум, Посольство Іспанії в Румунії, Посольство Португалії в Румунії, Інститут Камоенса, Французький культурний центр в м. Яси, Союз українців у Румунії, Румунсько-

японська асоціація Хімаварі, Організація гуцулів-Еко, громада росіян-липован та інші.

Отже, у заході взяли участь представники

арабської культури, китайської, циганської, російсько-липованської, української і т.д.

Для кожної етнічної групи, що взяла участь в цьому заході, був призначений стенд, на якому були представлені елементи культури в письмовій формі (газети, журнали, книги), ремесла і традиційні костюми і, відповідно, кулінарні вироби-страви, а на спеціально підготовленій сцені учасники громад виступали з традиційними народними танцями та піснями.

Арабська громада приготувала традиційний чай, смаком та запахом якого насолоджувались. Вони дали також відвідувачам можливість спробувати смаком і аромат тютюну через люльку. Представники китайської громади запропонували відвідувачам вивчити техніку використання паличок для традиційних китайських страв. Представники циганської громади приготували для відвідувачів капусту з копченою шинкою та мамалигою в котелку. Наша філія на своєму стенді представила газети і журнали СУР, крім того традиційний український костюм, та кілька тарілок з дранниками та українськими напійками, які зникли з тарілок та пляшок всього за 30 хвилин. Послідували обговорення відносно конкретних звичаїв і традицій української культури, наші відвідувачі були зацікавлені щодо рецептів української кухні, вони бажали здобути книги та брошури з рецептами.

В рамках художньої програми, гурток «Веселка» Яської філії СУР (у співпраці з коледжем мистецтв «Октав Банчіла»), представив українські та циганські танці й коротку балетну програму. Представлена програма була дуже тепло сприйнята учасниками з тривалими оплесками присутніх.

Один з відвідувачів, який, ймовірно, брав участь в акціях, які відбулися в Сучаві, підійшов з пропозицією організувати фестиваль меншин і в місті Яси, типу «Співжиття» із залученням місцевих органів і, звичайно, культурних установ м. Яси. На його пропозицію, ми відповіли, що ми будемо вивчати це питання і прагнути матеріалізувати ідею.

Лівія ШОРГОТ,
член Комітету
Яської філії СУР

ЩАСЛИВИХ КАНІКУЛ ВСІМ ПРАЦІВНИКАМ «ВІЛЬНОГО СЛОВА»!

Трудно, дуже трудно почали нашу працю – заповіт до українських жителів м. Бая Маре: не забути рідну мову наших родичів навіть і в змішаних родинах.

Та по консультації з паном депутатом Степаном Бучутою виявилось не такою трудною справою розпочати уроки, тому що «добровольців» на самому початку на уроки прийшло 12 осіб. Та закінчили першокласне навчання лише 8 осіб: від

першокласників – до ліцеїстів і до пенсіонерів. Причини цьому насамперед соціальні, пов'язані з місцем праці, і так 4 особи відтягнулися з уроків, бо пішли працювати в грошовитіші місця – на захід Європи.

Отже, Святий Бог нам дає, та не ставить й у трайсту!

Наш гурток тримався правильно у праці-навчанні української мови. Тому ще не уміли, і не знайшли, всіх готових до нашого з'єднання! Є проблема, вже

встановлена перед місцевим комітетом СУР та їх членами, – постаратися притягнути якнайбільше молодих членів до Баямарської організації СУР.

У вересні розпочнемо уроки з української мови в нашому приміщенні м. Бая Маре з новими першокласниками і продовжуватимемо з теперішніми випускниками.

Щасливих канікул всім працівникам «Вільного слова»! (Дякуємо! – «В.С.»).

Василь МІХНЯ

КУЛЬТУРА ПИСАННЯ ПРОПОРЦІОНАЛЬНА З КУЛЬТУРОЮ ЧИТАННЯ

Слухаючи «крилаті речення» учнів, що здавали недавно іспити (XII і VII класи), мимовільно запитуємося: чи ці учні щось прочитали протягом всього учнівського життя? Думаю, ні, тому нікого не дивують їх результати.

Правда, экзамени здавались не лише з літератури, але література – це джерело для різноманітної інформації, одна з основних галузей виховання людини, вона є джерелом для поширення морально-естетичного виховання, передає від покоління до покоління культурні традиції суспільства.

Гармонійність розвитку юного-юнки залежить від того, що вона читає. На жаль, читання для дітей й молоді – одна з найбільш проблем сучасно-модерного світу. З кожним роком учні і, взагалі, люди читають все менше. Читання усунуто сильним розвитком інтернету та іншими технологіями інформації. Не помилюсь, сказавши, що сучасні діти майже нічого не читають. А це шкодить інтелектуальному розвитку дитини, занедбується її емоційне і моральне виховання.

Зниження інтересу до книги є у всіх вікових групах учнів. Інформаційний інтерес через художню літературу замінюється іншим джерелом інформації, в першу чергу, через телебачення та інтернет. Якщо книгу розглядати не тільки як джерело інформації, але й як джерело базової культури і мудрості, тобто джерело знань, то можна б їй надати більшого значення. При читанні робляться різні розумові операції, як поділ тексту на частини, вибирання головних ідей, характеристика персонажів, мовні засоби і інші. Таким чином художня література спричинюється до розвитку розуму учня, його інтелекту, позначається на формуванні людини взагалі.

Перше читання – це читання казок, які читають і рекомендують дітям батьки. Чи

сьогодні батьки читають дітям казки? Здається, мало з них. Натомість купують їм різні електронні іграшки, залишають годинами перед телевізором, чи комп'ютером, дивитись мультики. Казки мають сильний виховний характер, тому їм треба дати перевагу.

Пізніше – поради, що читати, учням дають учителі, хоча тут існують різні думки. Дехто вважає, що не слід рекомендувати читати лише певні твори. Я думаю, що залишити учня самого вибирати книгу не можна, бо не зможе він розібратися в цьому океані. Книга може бути лікарством, але й отрутою, наркотиком, якщо її вибрати помилково. Пізніше, коли учень набуде певного досвіду, може сам вибрати на свій смак,

тому читання з книги зручніше, комфортніше, ніж з електронної книги. Книга має ще обкладинки, ілюстрації, форму, що робить читання зручнішим і приємнішим. Відомий такий вислів: коли людина перестає читати, перестає й мислити.

Якщо приучимо дітей читати з раннього дитинства, то інтерес до книги не зникне, а навпаки! І комп'ютер не стане для таких дітей конкурентом книжки, а тільки доповнюватимуться взаємно, бо електронна книжка дає готові думки, а «паперова» книга розвиває уяву, заставляє думати, – уява ж лежить в основі творчого інтелекту. Так художня література допомагає розуміти і вивчати краще всі інші предмети.

Мотиви читання не бувають тільки пізнавальні і творчі, вони ще й комунікативні (розмова з автором). Автор, пишучи твір, звертається до уявного читача. Існує... мотив рожальний, психотерапевтичний. Читання робить нас щасливими, а людина з книжкою в руках – це акт душевного «інтересу».

Виник недавно й напрям у психотерапії: «бібліотерапія». Вона допомагає людині стабілізувати свої емоції. Книжка шліфує людину, вона її співрозмовник і розрадник, і спонукач.

Відомо ще й те, що для того, щоб грамотно писати, треба багато читати. Культура писання пропорційна з культурою читання.

Читання збагачує активний словник людини. Як корисно було би, якщо наші учителі і учні мали б змогу читати сучасну, постмодерну літературу з України (маю на увазі твори О. Забушко, Ю. Андруховича та інші), щоб зустріти в ній ціле багатство сучасної української мови, і, таким чином, збагатити свій словник.

Юлія ГРІНЬ-АРДЕЛЯН

або попросити допомоги в когось більш начитаного.

Треба знати, що інформація з телебачення або інтернету часто хаотична, ще й буває багато інформаційного «сміття».

Інформація з комп'ютера дуже зручна для наукової праці, бо можна знайти все в короткій, стислій формі.

Читання виробилось протягом століть, –

В ПРЕКРАСНУ МИТЬ НЕВТОМНОГО ЧАСУ!

Зранку день виявився хмурний, дощовий, непривітний, але у серцях випускників Сігетської української шестирічної педагогічної школи з червня 1966 р. – велике (людське) щастя.

На вулиці – обійми, цілунки і сльози. Сльози радості і подяки Всевишньому Господу, який обдарував їх життям і, таким чином, допоміг стрітися, щоб відсвяткувати 45-річчя від останнього дзвінка з їх учнівського життя.

Деякі з них не бачилися (аж) 45 років, інші зустрічалися частіше (марамороські).

Їх радість була подвійна, бо провели свою зустріч разом з колишнім керівником класу п. проф Василем Бучковським, – 92-річним!

Після хвилюючого моменту зустрічі у воротах Українського лицю ім. Т.Г. Шевченка прозвучали вигуки: «Ой, – це Аврельця! Прийшов і Юрко Крамар!» (вони вперше на нашій зустрічі). Всіма подалися до Української церкви, де на нас чекав пан отець-радник д-р Микола Лаврюк. Була відправлена панахида, і всі ми помолилися за наших викладачів і колег, які відійшли у вічність. Мали честь записати свої імена у почесну книгу.

Щира подяка п. отцю М. Лаврюку, який завжди допомагає українцям.

В одному з класів лицю ім. Т.Г. Шевченка, відновленого українського лицю, пройшов наш «незвичайний» урок виховання. Подяка п. Н. Маляр і директору М. Кучічі.

П. проф. В. Бучковський викликав до відповіді всіх записаних у каталозі 1966 р.

Пам'ять про тих, котрих уже немає між нами, ми шанували хвилиною мовчання.

Дехто не зміг прийти, а присутні розказали про своє життя за пройдений період, про свої успіхи, або про свої життєві проблеми.

Усі ми раділи успіхам кожного з нас і плакали разом із тими, в яких були проблеми.

Сюрпризом для колег був наш візит до осередку СУР у Сігеті, де нас зустріли голова СУР п. Ст. Бучута, депутат Парламенту Румунії, і п. М. Петрецький – голова СУР Мараморощини. Були також присутні всі члени Марамороського комітету, які того дня проводили засідання. Всі ми – випускники – отримали грамоти, а жінки – по прекрасній троянді, а також кульок з українськими книгами.

Пригостили нас кавою і закускою.

На незабутню згадку сфотографувалися у подвір'ї. Слідував веселий момент у залі ресторану, де бесіда, обійми, співи продовжились ще кілька годин. Записувалися номери телефонів, адреси...

Хтось із присутніх запропонував зустрітися через три роки, і всі ми були згідними, бо час бистроплинний.

Прощалися зі сльозами в очах і з мрією про майбутню зустріч.

Дай Бог нам всім здоров'я, щоб здійснився наш замисел. До Зустрічі, любі колеги, в 2014 р.!

Дай Бог!

Марія ЧУБІКА,
організатор

РОЗДУМИ НАД НАЦІОНАЛЬНИМ КОНКУРСОМ З ЧИТАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

В Мараморощині кожного року проходить Національний конкурс з читання української поезії, на який приходять учні майже з усіх околиць, де проживають українці і демонструють свої здібності в читанні віршів рідною мовою.

13 червня у старовинному місті Сігеті Мармації відбувся V-ий такий конкурс V-XII класів, всього біля 60 учнів.

В їхній репертуар входили улюблені вірші української літератури України та Румунії за вільною селекцією учнів та викладачів, хоч організатори намагаються внести і певну бібліографію та практичну пробу буквального читання віршованих та прозових текстів для того, щоб поліпшити рівень їхнього читання та зблизити їх своєю якнайбільшою любов'ю до літератури та її душевної краси.

З-між уже згадуваних у минулому числі шановних гостей конкурсу були присутні також: радник Уряду Румунії п. Юрій Андрашук, інспектор з української мови Міністерства виховання, досліджень, молоді і спорту Румунії Ельвіра Кодря, інспектор з

української мови Лучія Міхок від Сучавського повітового шкільного інспекторату, голова Ботошанської філії СУР Віктор Семчук, поет Юрій Павліш та ін.

На цей раз учні переконали всіх своєю силою інтерпретації складних віршів та поем, що вплинули позитивно на глядачів. Найкращими – як висловився в кінці конкурсу депутат і голова СУР Ст. Бучута –

виявились восьмикласники з двома першими преміями, де чудово виступила учениця Андрея Григораш, що декламувала поему Т.Г. Шевченка «Причинна».

Вона вміло переступала ритми опису величі наддніпрянської природи, драми любові і трагедії молодої пари, гри русалок, матерів покриток та нехрещених дітей і просвітління та вшанування пам'яті закоханих подруженьками, товаришами та громадою, які посадять явір та червону калину на вічну згадку справжньої любові обездолених кріпаків. Інтонація та драматизм пережитих крайових почуттів декламаторки так дуже вплинули на глядачів-слухачів, що, за висловом поета Ю. Павліша, такого виступу читання віршів Т. Шевченка на Нацконкурсах з української поезії не було, а це, певне, можна назвати великим мистецьким прогресом наших учнів та викладачів, які так надійно вшановують рідне слово.

(Продовження на 7 стор.)

Іван КІДЕЩУК,
член журі конкурсу

«ЕНІГМА»-ПЕРГІВЦІ: НОВА ЗУСТРІЧ

Нещодавно члени гуртка «Енігма», колишні учні школи села Пергівці (Сучавський повіт), зустрілися знову. Не всі. Чому? Бо чотири з них покинули цей світ, а інші вже довгі роки працюють на чужині...

Спочатку члени гуртка зустрілися в церкві села з храмом «Неділі всіх святих», де отець Лазар Кроїтор відправив панахиду за померлих: Маріяни Грігорян, Константина Ігнатеску, Іона Прелінчана і Дмитра Балана.

Взяли участь батьки та брати і сестри покійних, а члени гуртка подарували їм велике фото з тими, що відійшли в потойбіччя.

прочитала каталог членів. Кожен з присутніх розказав дещо про себе та свою сім'ю.

Після панахиди всіма поклали квіти на їх могили, запалили свічки й поїхали до школи, де тому 36 років було засновано гурток «ЕНІГМА». Секретар гуртка, нині професор Сучавського університету ім. Штефана Великого Дойна Нягу,

керівник гуртка, підписуючий ці рядки, прочитав матеріал «ЕНІГМА-35», опублікований у «Вільному слові» (н-р 19-20/жовтень/1010 р.) і дав кожному члену газети і ксерокопії. Всі були зачаровані і попросили мене подякувати редакції.

Наприкінці події було встановлено, щоб колишні члени гуртка «ЕНІГМА» зустрілися раз у два роки.

П.С. Дуже гарно дякую пані Дойні Нягу, яка доклала чимало зусиль, щоб провести цю зустріч.

ДОРОГА РЕДАКЦІЄ,

Гарно дякую за опублікування матеріалу «КУМЕТРИЦА», що був розміщений у часописі «Вільне слово» – н-р 7-8 за квітень 2011 р.

Тим, що були на фотографіях, я дав по примірнику, скільки мав, та зробив і багато ксерокопій.

Всі були дуже вдячні! А учителі Юрій Сесерман, Вероніка Чоате та

Анджела Табарча зробили фотографію з «Вільним словом» у руках.

З пошаною,
Микола КУРИЛЮК,
керівник гуртка «ЕНІГМА»

Стажування наших учителів на базі навчальних закладів в Івано-Франківську

Метою методичної роботи в школі є підвищення професійної компетентності і методичної майстерності вчителів. Вона спонукує кожного вчителя до: роботи над вдосконаленням свого фахового рівня; сприяє взаємному збагаченню членів педагогічного колективу знахідками; дає можливість молодим учителям вчитися педагогічній майстерності у старших і більш досвідчених колег; забезпечує підтримання у педагогічному колективі духу творчості, прагнення до пошуку.

У час кардинальних політичних, соціальних та економічних змін, що відбуваються в румунському суспільстві, зростає роль педагогічної науки. Вона визначає мету і зміст, форми й методи виховання та підготовки підростаючого покоління до життя і праці, впливає на розвиток й удосконалення школи та освіти. У період розбудови школи розробка теоретичних проблем навчання і виховання, практичних шляхів підвищення якості навчально-виховного процесу повинні якнайповніше задовольняти потреби практики.

Впровадження в практику досягнень педагогічної науки передбачає оволодіння широким загалом учителів, вихователів і керівників шкіл результатами нових педагогічних досліджень, розробленими на їх основі практичними рекомендаціями і методикою їх застосування. Втілити ідеї педагогічної науки в практику діяльності можуть як окремі педагог (учитель навчального предмета, класний керівник, вихователь, директор школи чи його заступник), так і група осіб (методичне об'єднання класних керівників або вчителів з навчального предмета), весь педагогічний колектив.

Конкретні досягнення запроваджуються в практику такими етапами: підготовка науково-методичних рекомендацій і розробка необхідної документації для працівників школи; проведення інструктивно-методичних нарад з керівництвом школи і активом учителів; розподіл функцій між усіма учасниками; надання оперативної допомоги керівництву школи у плануванні й проведенні методичного навчання і самоосвіти вчителів з впроваджуваної проблематики, чітке визначення основних етапів впровадження і пов'язаного з ним методичного навчання, щоб воно стало доступним для вчителів; аналіз результатів впровадження в кінці навчального року і накреслення нових перспектив роботи над цією темою.

Досвід переконує, що не все нове, навіть явно позитивне, педагогічний колектив сприймає з ентузіазмом. Адже завжди знайдуться вчителі, які на будь-які новації дивляться з недовірою, дехто - скептично, а

дехто не бажає нічого змінювати у своїй діяльності. Тому потрібно переконати педагогічний колектив у його доцільності, показавши: зумовленість цих педагогічних ідей суспільними потребами, вимогами, які ставляться перед школою; як втілення позначиться на розв'язанні інших навчально-виховних завдань; яких результатів у навчанні та вихованні буде досягнуто; вплив нововведень на вдосконалення і раціоналізацію праці вчителів та учнів; наступність нових ідей з уже наявними у шкільній практиці, передусім у передовому досвіді вчителів, що доведе можливість використання їх у цій школі; результати досвіду інших шкіл, які успішно втілюють цю наукову ідею; порівняльні схеми, таблиці, що доводять ефективність нових прийомів роботи.

На сучасному етапі розвитку педагогічної науки доцільно запровадити в практику навчально-виховної роботи школи такі педагогічні новації: шляхи оптимізації

писуюча ці рядки звернулася з проханням сприяти в організації курсів для підвищення кваліфікації вчителів української мови та літератури румунських загальноосвітніх шкіл повіту Марамуреш до pana Вишиванюка М.В., голови Івано-Франківської обласної державної адміністрації, з якою співпрацює Повітова Рада Марамуреш.

Члени делегації викладачів української мови з Румунії, які проходили курси стажування для вчителів української мови і літератури на базі Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та на базі навчальних закладів Івано-Франківської області, висловлюють велику подяку за сприяння у організації та проведенні науково-методологічної діяльності. Івано-Франківська обласна державна адміністрація забезпечила їм цікаві лекційні курси, екскурсійну програму, відвідування шкіл, зустріч з керівництвом, викладачами та студентами філологічного факультету, зустріч з керівництвом Головного управління освіти і науки облдержадміністрації, заходи, які дуже сподобалися всім членам делегації. Також всі члени делегації отримали в подарунок чимало методичної літератури, словники, посібники, підручники, методики та ін.

Друга сесія стажування в Україні для вчителів української мови та літератури румунських загальноосвітніх шкіл була організована Посольством України в Румунії, в результаті зусиль, здійснених паном Василем Заболотнюком та Дирекцією освіти мовами національних меншин Міністерства виховання, досліджень, молоді та спорту Румунії, на підставі виконання положень ст.2 Протоколу про співробітництво у галузі освіти між Міністерством освіти і науки України та Міністерством освіти, досліджень та інновацій Румунії на 2008-2009, 2009-2010, 2010-2011 навчальні роки.

Міністерство освіти і науки України розглянуло звернення Дирекції освіти мовами національних меншин Міністерства виховання, досліджень, молоді та спорту Румунії щодо надання сприяння в організації стажування в Україні для вчителів української мови та літератури румунських загальноосвітніх шкіл (всього 15 осіб) та запропонувало провести його у період з 31 січня по 5 лютого 2011 року на базі навчальних закладів Львівської області.

Українська сторона забезпечила проживання, харчування та культурну програму членів групи, а СУР оплатив дорогу учасникам стажування після оформлення необхідної документації. Всі члени делегації завіряють про те, що відчули справжню турботу про себе: відвідування шкіл та спостереження на відкритих уроках української мови та літератури.

Ельвіра КОДРЯ

Івано-Франківська обласна державна адміністрація

навчально-виховної роботи; диференційоване навчання та ін.

Одними з форм упровадження є:

Шкільні об'єднання вчителів, так звані кружки української мови; Семінари для вчителів; Стажування; Науково-практична конференція; Самоосвіта; Індивідуальні консультації; Творчі групи; Педагогічні читання; Відкриті уроки.

Вчителі української мови та літератури загальноосвітніх шкіл та ліцеїв Румунії проходять регулярно всі ці форми методичної роботи.

Однією з цих форм, яка дає можливість молодим учителям вчитися педагогічній майстерності у старших і більш досвідчених колег - це стажування на базі навчальних закладів в Україні.

У цьому навчальному році вчителі української мови та літератури загальноосвітніх шкіл та ліцеїв Румунії мали можливість взяти участь у двох сесіях стажування на базі навчальних закладів в Україні.

Перша сесія стажування відбулася з 1 по 15 вересня 2010 р. в Івано-Франківському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти та на базі навчальних закладів Івано-Франківської області. Під-

ДУХОВНЕ СВІТЛО: НАШІ КАПЛИЧКИ

На розвилці доріг, у селах, присілках перед деякими господарками мальовничої громади Ульма, що на Сучавщині, яка так гарно вписалася в гірський пейзаж, з'явилися ошатні каплички, споруджені гуцулами і освячені місцевими священиками та ієрархами.

Капличка із храмом «Різдво Івана Предтечі ктитора Іван Ігнатюк, с. Нижня Костиленка

У всьому є початки.

...Під час битв Першої світової війни загинув молодий вояка Олександр Москаль. В його пам'ять молода дружина-вдовиця Варвара на свої кошти, при дорозі, перед їхньою господаркою, в селі Нісипіт, спорудила досить простору капличку з храмом Пресвятої Трійці. Тут щороку в день Святого Духа, Пресвятої Трійці все село бере участь на Божій Службі, на якій споминають ктитора каплички Варвару Москаль. Цей день, можна сказати, є церковним храмом села. Тепер про капличку дбають внуки Анна і Петро Цига, яким незабаром буде 80 літ.

...В селі Нижня Костелева в сім'ї молодого добродія Івана Ігнатюка сталося нещастя, – померла дитина, сімнадцятирічний хлопець. Щирими молитвами, яких в дитстві навчили його родичі, Іван Ігнатюк звертається до Всевишнього з проханням, щоб Господь-Бог змилювався і щоб в його сім'ї знову запанувало здоров'я і радість. В думці пообіцяв собі побудувати капличку для всієї громади села.

Долею було суджено Іванові збудувати капличку-церковцю із храмом Різдва Івана Предтечі, і скоро його дочка медсестра (асистентка) вийшла заміж, має доброго чоловіка, вже в них уродилась здорова дитина, і всі домашні здорові.

...Після Другої світової війни в селі Ульма, де ще не було церкви, селянин Трифон Семенюк-Пантела, радий, що вижив на фронті, збудував при дорозі дерев'яну капличку, яку освятив отець Іван Урсак.

Після 60 років капличка застаріла, і тому Федір Олексюк, на 86 році життя,

Капличка збудована 1930 р. Варварою Москаль, с. Нісипіту

поруч неї збудував нову. Стару капличку не знесли, бо то освячений будиночок. І так Федір Олексюк помер задоволений своєю християнською пожертвою.

Нераз я бачу, як люди старшого віку ідуть до капличок й запалюють свічки, бо вони вже трудно переміщуються, їм уже трудно ходити на Богослужіння до сільської церкви.

Каплички в гірських селах та присілках – це своєрідні острівці духовності, що нагадують церквиці, а в нашій громаді Ульма вони стали окрасою сіл та присілків. Щодень попри каплички йдуть прохожі, спиняються, хрестяться і моляться. Одні з них кладуть свічки за здоров'я рідних, інші запалюють їх за упокій душ найближчих, що пішли в тойбіччя, у вічність. Чоловіки, в

пошані до Бога, знімають головні убори, тим самим віддають пошану господарям, які спорудили капличку...

Громада Ульма складається з п'ятьох сіл, а кожне село – з кількох присілків, таких, як: Кечера, Верхня Костелева, Рошишиний, Салаші, Ропочівська, Верхня Магура і т.д. Скрізь знаходяться каплички, приблизно – 20, та церквиці.

Для того, щоб кожна людина у найвіддаленіших присілках отримувала повноцінну духовну поживу, необхідно запроваджувати нові способи парافیального життя. І так, в нашому селі, наприклад, отець-парох Костянтин Кім'юк має двох отців-помічників.

Функціонування таких капличок та церквиць виявило неабиякий позитивний ефект і перемену загального духу у віддалених присілках. Періодично в Кечері, Салашах, Нижній Костелеві, Нісипіті, Рошишинім проходить Богослужіння.

Будівля каплички при дорогах, на перехрестях, у присілках – специфічна всієї Румунської Гуцульщині, бо гуцули в переважній більшості – православні.

Стара капличка з 1947р. Ктитора Трифан Семенюк Пантела. Нова: 2008р. Ктитора Федір Олексюк, с. Ульма

Побудова капличок на присілках дає можливість шанувувати святих, які близькі гуцульському серцю, чи є святими нашої землі.

Юрій ЧИГА

Павло ШОВКАЛЮК

СХОДИ, СХОДИ...

Сходи, котрими заходять наші чемодани в готель «Дунай» (з мадярського містечка Бая), де колись відпочивав сам Бела Барток...

Сходи дерев'яні, з дощочок, по лісових стежках, в старім заповіднику, де водоспади й Єзера Плітвіцька...

Сходи Мадікового собору Св. Петра в прямокутнику дванадцяти апостолів...

Сходи в Загребі до статуї Томіслава, хорватського засновника-героя на коні (такому ж, як наш бухарестський, Карла Першого, бо так звелів скульптор Несторович)...

Сходи родючою землею босняцької Неретви – до моря, й ті, що ведуть паломників до Божої Матері чудотворної з Меджугорія...

Сходи – до Палацу Антихриста-вбивці, до його мавзолею (де нині святий християнський собор)...

Сходи Архимеда в Сіракузі, грецькому театрі...

Сходи – до моря, чи в сад імператриці Сісі Франц-Йозефової Австро-Угорщини, що на Кофському острові...

Сходи з почорнілої, зкам'янілої лави, що біля безперестанку димучої Сіцилійської Етни...

Сходи – до монастирів Метеори...

Сходи – до життя! Котрого ж, Земного чи Небесного?

8 липня 2011 р.

ПРЕСОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ СКУ

ПРЕЗИДЕНТ СКУ ЕВГЕН ЧОЛІЙ ВІДВІДАВ УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ РУМУНІЇ

27-28 червня 2011 р. президент Світового Конгресу Українців (СКУ) Євген Чолій здійснив подорож до Румунії, де на сьогодні проживає 62,000 українців. Перебуваючи в Бухаресті, він ознайомився з життям української громади, поінформував про працю СКУ та представив речникам румунського уряду і Парламенту важливі для українців питання.

27 червня президент СКУ зустрівся з депутатом Парламенту і головою Союзу українців Румунії (СУР) Стефаном Бучутою, з його радником Мирославом Петрецьким та інспектором Міністерства виховання, досліджень, молоді та спорту Ельвірою Кодря. У ході зустрічі було обговорено різні сторони місцевого українського громадського життя та діяльність координаційної ради українських громад у Румунії – СУР.

У цей же день Євген Чолій виступив з доповіддю про діяльність СКУ під час громадської зустрічі з українцями Бухаресту і околиць, яку провадили голова Бухарестського відділу СУР Ярослава Колотило та Стефан Бучута. По завершенню відбулась дискусія про активізацію участі молодого покоління українців у громадському житті, про підтримку міжнародних акцій СКУ та про поширення в Румунії його інформаційних матеріалів.

28 червня президент СКУ побував у новому, нещодавно придбаному приміщенні СУР, в якому розміщується його центральний офіс і редакції видань «Наш голос», «Вільне слово», «Дзвоник» (для дітей) та «Український вісник».

Затим Євген Чолій мав зустрічі з Віце-прем'єр-міністром Румунії Марком Белла, з віце-президентом Палати депутатів Адрианом Нестасе та з двома сенаторами українського походження - Джорджем Марку і Трифоном Білокуреном. Під час цих зустрічей президент СКУ відзначив добрі стосунки між румунськими владними

Виступ президента СКУ

структурами і українською громадою та, беручи до уваги намір Президента Румунії скоротити кількість депутатів і сенаторів у Парламенті, закликав не зменшувати представництво національних меншин. Він також звернув увагу на сучасні події в Україні та заохотив румунських високопосадовців сприяти процесу євроінтеграції України як на урядовому рівні, так і на рівні зв'язків з українським населенням. Цього можна досягнути під час офіційних візитів до України, зустрічей зі студентською молоддю та через інтернет, різні медійні і соціальні мережі та безвізовий режим для українських громадян, котрі подорожують до країн, що вимагають шенгенської візи.

Президент СКУ також заявив, що Румунія може переконливо представити інформацію про переваги євроінтеграції, оскільки сама в 1989 р. звільнилася від комуністичного режиму і пізніше вступила до НАТО та Євросоюзу.

Євген Чолій також побував на сесії Палати депутатів, яку Стефан Бучута офіційно поінформував про мету і програму перебування президента СКУ в Румунії.

Наступна зустріч президента СКУ відбулась у Міністерстві виховання, досліджень, молоді і спорту з директором державного секретаріату Нодь Евою. Було обговорено важливість підтримки міністерством національних меншин та їхніх шкіл. Під час розмови Нодь Ева високо оцінила українську громаду Румунії, відзначивши зокрема національну олімпіаду з української мови і літератури.

Свій візит президент СКУ завершив зустріччю з Послом України в Румунії Маркіяном Куликом, під час якої було обговорено особливості місцевого українського громадського життя та питання, пов'язані з майбутнім V Всесвітнім форумом українців та Річними зборами СКУ в Києві.

Супровід президента СКУ в Румунії забезпечив голова СУР Стефан Бучута.

Світовий Конгрес Українців
145 Evans Ave., #207
Toronto, ON

M8Z 5X8 Canada Tel. (416) 323-3020
Fax (416) 323-3250

e-mail: congress@look.ca

website: www.ukrainianworldcongress.org

РОЗДУМИ НАД КОНКУРСОМ...

(Закінчення. Поч. на 4 стор.)

До надзвичайного рівня піднявся учень Лугозького ліцею ім. Юлії Хаждеу з української секції, учень-одинадятикласник Іван Смичкаш з патріотичним віршем «Скажи, Україно!» Миколи Романця, якого його Ексцеленція Генеральний консул України в Сучаві Василь Боєчко оцінив як найкращим молодим українцем з діаспори, що зумів так звеличати свою праатьківщину Україну, і нагородив його найвищою грамотою для зарубіжних українців від Товариства «Україна-Світ», підписаною його лідером Іваном Драчем, видатним сучасним поетом, двічі героєм України.

Гарне враження на всіх глядачів зробила учениця IX-го класу коледжу ім. Міхая Емінеску з Сучави Ірина Кордубан із віршем І. Франка «Якби ти знав, як много важить слово». Бо слово – життя, слово – краса, слово – любов, потіха і біль, слово – дар Божий і єдина кладка до душевної гармонії людини.

З ліцейних класів перші місця зайняли учні Юліян Корнищан із Лугожу (X клас) та Морощан Андрея із Серетського ліцею (XII клас) з новітньої лірики В. Симоненка та М.

Вороного, а учениця XI класу Маріяна Козачук («Лацку Воде», Серет) справила особливе враження на всіх глосую Юрія Павліша «Гра життя», але, через відсутність національного костюму, була оцінена тільки третьою премією. Як бачимо, на цей раз, ліцеїсти представились на високому рівні читання віршів: за цю заслугу депутат і голова СУР Ст. Бучута нагородив їх окремими грошовими відзнаками. Хоч основні премії для переможців були від 150 до 80 леїв (I-III місця) та 50 леїв – учасникам.

Потрібно відмітити, що буквально читання текстів, крім переможців, ставило серйозні перепони конкурентам на такому високому змаганні. А це значить, що по школах треба приділити негайну увагу читанню, без якого наші діти ніколи не стануть справжніми знавцями своєї рідної мови.

Все ж таки, успіхи наших учнів на Нацконкурсах Української поезії доказують про певне зростання якості викладацької праці у вивчанні рідного слова, факт, що його оцінили організатори, нагороджуючи всіх викладачів та учнів-переможців грамотами за їх любов до рідного.

У своїм вітальнім слові Ст. Бучута оцінив прекрасні результати конкурсу, зокрема, ліцеїстів, і покаржився на те, що Марамороський повіт, а особливо Український ліцей ім. Тараса Шевченка, представили цілком мале число учнів на такому важливому святі!

Генеральний консул України в Сучаві, вельмишановний п. В. Боєчко теж оцінив позитивно учнів та викладачів за їхні зусилля в зростанні вивчання рідної української мови, а його дружина, вельмишановна п. Надія Боєчко подарувала всім ряд найкращих, улюблених нею релігійних віршів, і порадила, щоб в наступних конкурсах така поезія напувала наші серця славою Бога.

Пропозиції гостей: щоб наступні Нацконкурси Української Поезії розвивалися в кожному із повітів, і, чому б ні, в Тульчі, звідки ще не було жодного конкурента (були, як же ні? – на одному з конкурсів у Верхній Рівні, де завоювали завдяки вельми талановитому їх керівнику, тодішньому викладачу Ананію Іванову, й відповідні конкурсні відзнаки. – «В.С.»), щоб учні краще пізнавали країну та своїх друзів у них вдома, «за столом рідної мови». Ще скажемо, на кінець, що наш конкурс став справді національним, а ще бажалося б виступати дітям в читацьких таборах в Україні, або в українській діаспорі...

Хай Бог допоможе сповнити наші мрії!

Цього року сповнюється 155 років з дня народження і 95 років з дня смерті ІВАНА ФРАНКА

Онук «Вічного революціонера» Роланд Франко: «Дід міг годинами ловити рибу... руками...»

(Закінчення. Поч. у попередньому номері)

Жанна КУЯВА

...І чим для нього були сім'я і дім?..

– Зі споминів доньки Ганни, то він таки насправду для своїх дітей писав казки «Коли ще звірі говорили», «Лис Микита» та інші байки, що згодом пішли у народ... Він дійсно перевіряв уроки молодших дітей, бо Тарас і Андрій натоді вже були самостійними і досить успішно просувалися в науках. Мій батько Тарас мав найвищу стипендію у... польському університеті, що надати її синові Франка, який конфліктував із поляками, то, знай, треба було мати величезні успіхи в навчанні...

Андрія, на жаль, хвороба здолала. За три роки до смерті батька 27-річний хлопець прийшов із спортивних занять, повечеряв, ліг спати, а вранці його знайшли мертвим. Можливо, причина тому, що раніше під час гри хтось із товаришів ненароком кинув йому в голову камінь, після чого у Андрія було кілька приступів епілепсії... Але саме він був помічником Івана Яковича, записував надиктовані ним творіння, адже останні дев'ять років Франка мучила недуга. У нього було ревматичне враження суглобів, яке викликало параліч правої руки... Тарас і Петро теж писали під диктовку, але менше...

– Життя у холодному помешканні
далося взнаки?

– Так, у тому двоповерховому будинку, що його Франко багато літ зводив у Львові, ще я народився... Помешкання було вельми холодним, продувалося зусібіч, та ще й ґрунт під ним сповзав... Дяка Богу, що до святкування 150-річчя від дня народження Франка змінили фундамент, підсилили стіну, то нині будинок-музей, як лялечка... До цього дід із дружиною Ольгою Федорівною жили у холодних квартирах, що їх винаймали за недорого... Й оті холодні ріки, де руками рибу ловив, годинами міг бродити, – все це й вплинуло на ревматичну хворобу... До речі, Ольга Федорівна грала на фортепіано, чудово володіла англійською,

французькою та німецькою мовами, бо свого часу закінчила інститут шляхетних дівочь у Харкові і вищі дворічні курси у Києві. Чудово вишивала...

– Але і її недуга скосила...

– У будинку було чотири кімнати внизу і дві зверху, де жила бабця. Я її ще добре пам'ятаю. Ольга Федорівна була дуже усамітнена, трималася віддаленою, після смерті сина Андрія у неї почала розвиватися психічна хвороба. Стала неоднозначно реагувати на дітей, дуже від усіх цуралася, єдину матір мою признавала...

– Так полюбила невістку?!

– Бо невістка була унікальною. Мати була надзвичайно комунікабельною, доброю і розумною. Вміла жити з людьми... Щоправда й батько був урівноваженим, ніколи не обурювався, мав дуже специфічний гумор, що його, на жаль, мало хто розумів. Якимось згадував: «Ми, діти, сидимо, робимо шкільні уроки, а батько ходить-ходить кімнатою...», а Петро каже: «Ой, заходився батько ходити, йому б – Сибір неісходиму...». І книжку написав «Український гумор»...

Так от щодо бабусі, то навіть, коли помер

Франко, вона перебувала в лікарні для душевно хворих. Щоправда, прожила до літа 1941 року... Подібні якості хворобливої бабусі передалися й моїй сестрі Дарині, що її змалку називаємо Любою. Не можу сказати, що вона хвора, просто часом дивно чинить, живе сама, зізнаюся, свого часу ми з дружиною Аллою просто втекли від неї, так нестерпно нам зажилося...

– Ви згадали про свою дружину...

– Алла Петрівна була чудовим фахівцем із французької мови, викладала в Інституті міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка і в Київській дипломатичній академії. Вона була надзвичайною людиною, моїм ангелом-хранителем, ми розуміли одне одного зпівслова... Тому я кажу, що щасливий, бо таку добру мав дружину... На жаль, вона раптово померла через інфаркт, майже два роки, як нема... Я ніяк не можу з цим змиритися, постійно на кладовище ходжу, навідуюся до неї і легше стає... У нас дитинка при народженні померла, хлопчик був... Чого так сталося, ніби ж нормально все протікало?.. А по тому ми побоялися заводити дітей, я беріг дружину... Так уже, видно, треба...

P.S.

Роланд – про діда Івана Франка:

– Дід був зростом метр сімдесят чотири сантиметри, мав рудувате волосся, завше носив вуса. Дуже любив риболовлю, сам навіть умів плести сітку, залюбки збирав гриби. Гарно співав. Деякі народні пісні з його голосом записав композитор Микола Лисенко. Повсякчас носив вишиванку. Навіть коли треба було одягтися у фрак, під ним була вишита сорочка. Не палив, не зловживав спиртним. Безперечним авторитетом для нього був Тарас Шевченко, що його деякі найвідоміші твори переклав німецькою. Дуже бідкався, що український народ ніяк не може вибороти гідного для себе місця. Але твердо вірив у силу і щасливу долю українців.

Коли тому бути?..

P.S.S. Чому внука Франка назвали таким специфічним іменем «Роланд»? Так захотів батько Тарас Іванович. У франко-іспанському епосі є «Пісня про Роланда». Іменем легендарного лицаря і нарекли внука видатного письменника. Щоправда, під час хрещення, хлопцеві дали ще одне ім'я – Олександр.

Жанна КУЯВА,
м. Київ

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 1 червня 2011 р. № 571

Київ

Про затвердження Положення про Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка

Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Положення про Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, що додається.
2. Міністерству освіти і науки, молоді та спорту разом з Міністерством фінансів передбачати щороку в державному бюджеті кошти для організації і проведення Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка.

Пану Степану Бучугі, Депутату Парламенту, Голові Союзу Українців Румунії
Копії: Повітові філії СУР Сучава, Ботошань, Марамуреш, Сату Маре, Тіміш, Караш Северін, Галац, Тулча, Яси

Шановний пане Голово,

Інформуємо, що Постановою Кабінету Міністрів України № 571 від 01.06.2011 р. затверджено Положення про міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка (додається).

Відповідно до Положення, згаданий конкурс проводиться з метою вшанування творчої спадщини Т.Г.Шевченка, виявлення творчо обдарованої молоді, розвитку її потенціалу, виховання у молодого покоління поваги до мови і традицій свого народу, підвищення рівня мовної освіти в Україні.

У конкурсі можуть брати участь учні 5—11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, ліцеїсти військових ліцеїв, учні професійно-технічних навчальних закладів, студенти і курсанти вищих навчальних закладів I—IV рівня акредитації усіх форм власності, учнівська та студентська молодь з числа українців, які проживають за межами України.

Конкурс організовує та проводить щороку з 1 жовтня до 10 березня Міністерство освіти і науки, молоді та спорту, яке розміщує у вересні в засобах масової інформації оголошення про початок його проведення у поточному навчальному році. Конкурс для учнівської та студентської молоді з числа українців, які проживають за межами України, проводиться з 15 січня до 20 лютого в державах їх проживання.

До участі в організації та проведенні конкурсу залучаються Національна академія наук, Національна академія педагогічних наук, Міноборони, МЗС, Мінкуль-

тури, а також представники творчих спілок, громадських та освітянських організацій, української діаспори.

Для проведення конкурсу серед учнівської та студентської молоді з числа українців, які проживають за межами України, утворюються оргкомітети в державах їх проживання, які затверджують склад журі.

МОНмолодьспорт надсилає завдання для учнівської та студентської молоді з числа українців, які проживають за межами України, оргкомітетам у державах їх проживання через дипломатичні представництва України за кордоном.

Переможці конкурсу серед учнівської та студентської молоді з числа українців, які проживають за межами України, нагороджуються дипломами МОНмолодьспорту I, II і III ступеня.

Додаток: згадане, на 4 арк.

З повагою,
Перший секретар
Посольства України в Румунії
В. Заболотнюк

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 1 червня 2011 р. № 571

ПОЛОЖЕННЯ

про Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка

1. Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка (далі — Конкурс) проводиться з метою вшанування творчої спадщини Тараса Григоровича Шевченка, виявлення творчо обдарованої молоді, розвитку її потенціалу, виховання у молодого покоління поваги до мови і традицій свого народу, підвищення рівня мовної освіти в Україні.

2. Конкурс проводиться щороку з 1 жовтня до 10 березня.

3. Конкурс організовує та проводить МОНмолодьспорт.

4. У Конкурсі беруть участь учні 5—11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, ліцеїсти військових ліцеїв, учні професійно-технічних навчальних закладів, студенти і курсанти вищих навчальних закладів I—IV рівня акредитації усіх форм власності, учнівська та студентська молодь з числа українців, які проживають за межами України (далі — учасники Конкурсу).

5. Базовими предметами Конкурсу є українська мова і література, рідні мови та література національних меншин України.

6. До участі в організації та проведенні Конкурсу залучаються Національна академія наук, Національна академія педагогічних

наук, Міноборони, МЗС, Мінкультури, а також представники творчих спілок, громадських та освітянських організацій, української діаспори.

7. МОНмолодьспорт розміщує щороку у вересні в засобах масової інформації оголошення про початок проведення Конкурсу.

8. Конкурс для учнів загальноосвітніх навчальних закладів та ліцеїстів військових ліцеїв проходить у чотири етапи:

перший — на рівні загальноосвітніх навчальних закладів та військових ліцеїв у жовтні;

другий — на рівні районів та міст обласного значення у листопаді;

третій — на рівні Автономної Республіки Крим, областей, м. Києва та Севастополя у грудні;

четвертий, фінальний — на загальнодержавному рівні у лютому.

Конкурс для учнів професійно-технічних, студентів і курсантів вищих навчальних закладів проводиться у три етапи:

перший — на рівні професійно-технічних та вищих навчальних закладів у листопаді;

другий — на рівні Автономної Республіки Крим, областей, м. Києва та Севастополя у грудні;

третій, фінальний — на загальнодержавному рівні у лютому.

Фінальний етап Конкурсу проводиться за участю представників МОНмолодьспорту.

(Продовження на 16 стор.)

ЗУСТРІЧ ВИПУСКНИКІВ З НАГОДИ 45-их РОКОВИН ВІД ЗАКІНЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ВІДДІЛЕННЯ СІГЕТСЬКОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ШКОЛИ

Наприкінці червня ц.р. в місті Сігеті повіту Марамуреш відбулася подія: зустріч випускників Українського відділення Сігетської педагогічної школи (останній випуск шестирічного строку 1966 р.), які відзначили 45-річчя від закінчення Українського педагогічного ліцею.

На цій хвилюючій зустрічі були присутні 13 випускників і класний керівник – проф. Василь Бучковський. Слід сказати, що наш клас налічував 36 випускників, з яких, на жаль, 6 колег вже немає серед нас – вони

Грінь, Іванна Грушкевич та Василь Шмуляк – професори української мови і літератури, Ярослав Дуда – прф. хімії і біології, Рахія Драпака – проф. педагогіки і психології, Наталія Оленчук – проф. німецької мови.

Після закінчення школи ми всі отримали дипломи учителя для початкових I-IV класів. Кожний із нас дістав призначення Міністерства освіти працювати учителем в різних школах Мараморощини – Полян, Рускова, Красного, Вишавської Долини, Реміт, Сучавського повіту, повітів Караш-Северін і Сату Маре.

Хвилюючі моменти зустрічі пройшли при відвідуванні Української православної церкви міста Сігета. Наші випускники і запрошені гості прослухали в церкві Божу службу в честь світлої пам'яті наших колишніх колег і викладачів, яких уже немає між нами, – вони увійшли у вічність. Службу відправив священник Микола Лаврюк.

У приміщенні Українського ліцею ім. Тараса Шевченка провівся урок виховання, де випускники – колишні учні – зустрілися з класним керівником проф. Василем Бучковським, якому виповнилось 92 роки!

У приміщенні Марамороської повітової філії СУР

Перед Українською церквою в Сігеті

відійшли у вічність: Петро Білик, Явдоха Петрик, Марія Серафешко, Іванна Точенюк, Петро Цюдик і Василь Заець.

Гарні слова сказали випускники про наших викладачів українців, які старалися нас виховати як майбутніх учителів: Василь Бучковський – проф. математики, Юлія

Минуло багато років від закінчення школи! Ми радісно і з задоволенням згадали юнацькі роки, про шкільне життя – чудовий період кожної людини.

З-між випускників нашої школи деякі (троє) продовжили свою підготовку, здобувши вищу освіту: Юра Крамар став лікарем, Явдоха Міхня закінчила факультет спеціальної психопедагогіки, а Іван Лазарчук – факультет слов'янських мов, відділ Української мови і літератури.

Після привітання випускників пан проф. Василь Бучковський прочитав класний каталог: були присутні на зустрічі, на жаль, лише 13 учнів, тому що переважна більшість з-між них не змогли приїхати з різних причин.

Кожний з учасників зустрічі розказав про свій шлях життя, про місце роботи, сім'ю, про своїх дітей і внуків.

Про це в наступному числі.

(Далі буде)

проф. Іван ЛАЗАРЧУК

Колектив газети «Вільне слово» з почуттям глибокої втрати сприйняв вістку про кончину після важкої хвороби на

74 році життя Олексі Бевки – вчителя, збирача фолклору, етнографів сина українського села Русь Поляна, що на Мараморощині, він так і не дочекавши виходу своїх двох книг, які вже в друці.

Висловлюємо щирі співчуття всім рідним, близьким з приводу втрати мужа, батька, дідуся. Поділяємо Ваше горе, сумуємо разом з Вами і підтримуємо Вас у цю важку годину скорботи.

2 липня ц.р. рідна Полянська земля прийняла свого відданого сина, земля, яку Він любив понад усе.

Хай буде покійному Олексі Бевці легкою рідна земля!

Хай з Богом спочиває!

«Вільне слово»

VI Міжнародний український фольклорний фестиваль

16 червня ц.р. у м. Тульча відбувся VI Міжнародний український фольклорний фестиваль. На фестивалі були запрошені гості з України: ансамбль «Зоресвіт» (Одеса) і бандуристи «Чарівні струни» (Чернівці). Зі сторони СУР на фестиваль представились уже відомий ансамбль «Козачок» (с. Балківці, Сучавський повіт), танцюристи групи «Зелений барвінок» (м. Лугож, Тіміський повіт), хори «Ронянські голоси» (Марамороський повіт) і «Голос українців» (Копашиль, Карашсеверінський повіт) та «Задунайська січ» м. Тульчі.

Наступного дня була організована прогулянка по місту, мета якої була відвідати головні туристичні пам'ятки м. Тульчі, культурні установи та історичні і культурні пам'ятники.

Роман ПЕТРАШУК

Триденне успішне «Свято української культури» у Тіміськiм повіті

ЗІ ЗНАКОМ ЗАПИТАННЯ: «ДЕ Ж ТІ УЧИТЕЛІ, ЯКІ, САМЕ ВОНИ, ПОВИННІ РОЗГОРТАТИ ЯКНАЙШИРШУ КУЛЬТУРНУ ДІЯЛЬНІСТЬ СЕРЕД НАШИХ ЛЮДЕЙ?..»

Культура кожного є частиною його існування і певною мірою його рівня життя. Українська культура живе живе також там, де існує навіть і щонайменша кількість українців. Отже і в Банаті повинна існувати українська культура, хоч тут чисельність українців і не надто велика. Мабуть, така ідея супроводила керівництво Тіміської філії СУР тоді, коли було запланований захід на тему «Українська культура в Банаті», якому було присвячено три дні у трьох населених пунктах.

Акція почалася 11-го червня в тіміському Будинку української культури під керівництвом голови Тіміської філії СУР Юри Глеби продовжилася у селі Сока і закінчилася в селі Реметя Міке.

На події брали участь радник у Міністерстві культури Ярослава Колотило, Юрій Вербицький, радник-посланник Посольства України Румунії, представники організації СУР Тіміського та Карашсеверінського повіту, тіміські журналісти з радіо і телебачення.

Першою частиною події керувала пані Колотило вимагаючи від присутніх їхню думку про українську культуру в Банаті.

Тема не надзвичайно важка, але, якщо немає для цього попередньої підготовки, то питання стає досить складним...

Тому спочатку говорили члени Президії. Ось, наприклад, ведуча телепередачі українською мовою в Тімішоарі Михаєла Бумбук сказала, що вести таку передачу нелегко, а це тим більше, що вона дуже слабо володіє українською мовою.

У зв'язку з цим проф. Юлія Грінь-Арделян доповнила питання щодо мови Михаєли і запропонувала послати її на підготовку в Україну, що було би корисним і для телебачення, і для Михаєли, і для телеглядачів.

Обговорення питання з культури було продовжене священником Кристіяном Арделяном, який розповів присутнім про своє навчання в Україні, про культурну діяльність, яка колись відбувалася у домівці СУР у Тімішорі і про свою працю в галузі культури в селі Сока.

Автор цих рядків у своїм слові розгорнув питання української культури в Румунії: «Для того, щоб нам розмовляти про українську культуру, потрібно визначити слово «українець». Як доказують нам факти, у Румунії слово українець появилось вперше в Українському ліцеї із

міста Сігету Мармацієй. Тут було засновано на початку 1945-го року вперше в історії Румунії Український ліцей, де викладали професори українською мовою, які з нами розмовляли по-українськи». По-українськи, тому що до тих пір українців називали русинами, руськими, рутенами...».

З того 1945-го року, коли іще чути було гарматні вистріли, коли ніччю було видно ракети, коли бомби перемішували людей із землею, у нас закріпилася назавжди любов до слова «українець». З того часу Сігетська школа стала єдиним джерелом української просвіти, єдиним джерелом української мови і пісні. З того часу до ліцею почали приходити дедалі більше учнів з усіх-усюд, а, за Сігетським взірцем,

відному рівні, у кожній філії СУР відбуваються культурно-художні заходи на користь усього українства, причому радіо і телепередачі розповсюджують вісті з українського світу нашої країни.

Інші виступаючі внесли свої пропозиції для поліпшення художньо-артистичної і виховної діяльності та підвищення культурного рівня всього українства.

Друга частина заходу відбулася на сцені, де виступали малі і великі художні колективи. Почали концерт своїм виступом найменші артисти під керівництвом учительки Докії Гребенач. Вони співали пісні з дитячого фольклору, читали вірші.

За ними – молодіжний вокально-хореографічний гурт Тульчанського повіту, який виконав низку українських пісень під акомпанементом ная та акордеона, яким володіє сам голова філії Дмитро Черненко. Пісні «Чорноморець», «Там у лузі», «Дунаю, Дунайчику» і споріднені зі стародавнім українським фольклором. Своїм виступом на сцені гурт створив приємне враження всім глядачам.

Не менш приємне враження створила група дівчат та хлопців села Сока, яка виконала ряд пісень на два голоси з диском. Дівчата і хлопці, одягнені у традиційні стародавні полянські народні костюми, співали і рухалися за ритмом мелодій, виражених за допомогою апаратури. Гурт добре володіє як текстами, так і

мелодіями у виконанні свого репертуару.

Виступав зі своїм наєм Николай Грінь, який виконав для глядачів кілька українських народних пісень, забувши сказати глядачам, як він дуже полюбив пісню «Черешневий цвіт».

Концерт закінчився виступом змішаного хору «Голос українців», відомого носія української пісні не лише в Банаті, але й по краях. Тут можна було почути як авторські пісні, так і обробки банатської української народної пісні про людське життя, його добру і злу долю з надією на краще.

На цей раз Анна Берегій гарненько виступила зі своїми віршами.

Взагалі, можна радіти, що уже покладається надія і на дітей і на молодь, але ж виникає запитання: «Де ж ті учителі, які, саме вони, повинні розгортати широку культурну діяльність серед наших людей?..».

Молодіжний вокально-хореографічний гурт Тульчанського повіту

були засновані також середні школи в Сіреті і в Тульчі.

Значна частина випускників українського ліцею пішла шляхом учительської праці і продовжувала діяльність своїх професорів щодо любові до рідної мови. Інша частина поступила до вищої освіти, після закінчення якої працювала на користь українського населення Румунії.

З такої праці, з таких труднощів «народилася» в нас перша газета українською мовою під назвою «Новий вік» (сьогодні – «Вільне слово»). Це було надзвичайним досягненням, адже українці мали можливість не лише читати, але й дописувати до газети вісті з українських поселень всієї Румунії.

Час минав. Почали з'являтися молоді творці української літератури, зросло число письменників, доходючи до 33 осіб, число членів Спільноти письменників Румунії з-між українців дійшовши до 33 осіб!

Разом зі зростанням числа письменників зросло число українських інтелектуалів, а на сьогодні, на відпо-

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ ЗАГИБЛИМ ЛІСОРУБАМ..

24 червня ц.р. велика історична подія відбулася у Вели-

кому Бичкові (Рахівський район, Закарпатська область України).

Тут Державне підприємство «Великобичківське, лісомисливське господарство, очолене Василем Васильовичем Пухновичем, разом зі своїми співпрацівниками та пані Одаркою, головою сільради Великого Бичкова (Україна), організували відкриття Меморіалу трагічно загинулим працівникам лісового господарства.

Ось про що саме іде мова. У згаданих вище околицях ще весною 1941 р. прибули на лісову роботу під проводом бригадира *Николая Трайсти* хлопці і дівчата із сіл Верхня Рівна, Кричунова та Микова (Тиси). Там вони (у важких умовах) рубали ліс, складали ломи, і так хліб насущний заробляли.

Серед темної ночі 24-го червня в лісі на 40 км від Великого Бичкова сталося нещастя, – блискало, гриміло і падав великий дощ. До цього, ще й хмара урвалася, і так тут загинуло понад 20 хлопців і дівчат із села Верхня Рівна.

Про цю трагедію розповідають деякі старенькі люди, котрі в той період там працювали.

Одна з них – *Ярина Фрасин* із села Верхня Рівна, н-р 671, наша односельчанка віком уже понад 80 років.

Вона розповіла нам про все те, що сталося 1941 р. з робітниками лісового господарства, – страх всіх обнімає. Так само розповідає нам пара стареньких людей з Великого Бичкова (Україна), яких і я мав можливість слухати через перегляд відеофільму в актовому залі підприємства.

...Сонце відразу затемніло, постала велика туча і буря, блискавки зигзагами з'явилися в просторах небесних, і грім за громом тріщав, земля поєд-

налась з небесними хмарами, розривалися пропасті землі, наче вулкани, і так гадали, що запанувало пекло на землі.

Урвалися хмари, чоловіки, хлопці і дівчата тікали, куди могли, але, на жаль, на лісорубів молодих розлялися хвилі бурхливих вод. Одних із них проковтнула земля і пропали в пропастях лісу, інші потопилися у водах, а інші пропали і померли невідомою смертю, мабуть, де-яких із них звірина роз'їла. Одне стало відомо, що за пару хви-

лин нестало життя молодих, – всіх змела страшна буря. Не минуло півгодини, і небо неначе застигло у тиші, гори Карпати зітхнули в сльозах... А звістку про цю страшну трагедію рознесли річки *Шупунка* і *Тиса* по рідних хатах...

Приблизно так розповідають про цю трагедію очевидці, свідки, котрі кажуть: «Цю трагедію пригадую, як би недавно відбулася, і ніколи це велике горе, що сталося 24-го червня 1941 року, не можу забути»...

Для того, щоб урочисто відбулося відкриття Меморіалу, як одна румуно-українська історична подія, високоповажені та мудрі організатори ДП «Великобичківського ЛМГ» подумали, і правильно зробили, надіслати офіційне запрошення панові

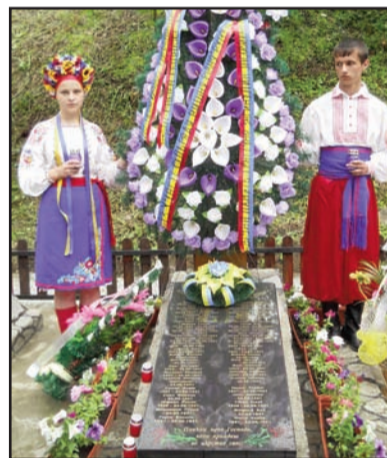
Івану Романюку, голові сільради села Верхня Рівна, Марамороський повіт. Пояснення цього запрошення полягає в тому, що в цій природній катастрофі загинуло зверх двадцятьоро молодих лісорубів із його села.

Імена цих людей записані в підніжжі величезного хреста на спеціальній мармуровій дошці цього Меморіалу.

Для цього ще минулого року приділили великий інтерес як пан примар *Іван Романюк*, так і *Ілько Копощук*, його заступник, а також пан *Юра Грижак*, як секретар сільради, котрий потрудився, відшукати родини цих молодих хлопців і дівчат, а також їх імена в архівах.

Хвала і честь їм за великий труд для цього, бо зробили те, що було необхідне.

Мабуть, таке проведення Боже було, щоб також приблизно двадцятьоро осіб села

Верхня Рівна взяли участь на відкритті цього Меморіалу, яке відбулося на дуже високому рівні у присутності офіційних осіб Закарпатської області, – всіх присутніх було понад ста осіб.

Також проведення Боже було, щоб якраз в цей день, 24-

го червня, якраз на сповнення 70 років від цієї трагедії, Бог дав надзвичайно гарну погоду. Прекрасно, за встановленою програмою, можна було сповнити все, як слід. Про всі ці події, які відбулися в далеких Карпатах в Україні, було повідомлено і всім християнам нашого села.

Так що скоро, 26-го червня в неділю, після Божественної святої літургії, у присутності всіх християн в церкві відбувся заупокійний парастас общий.

Просимо Господа Бога, щоб всім тим, котрі трагічно загинули у пропастях земних, чи потопились, чи звірь їх роз'їла, або померли невідомою смертю, працівники лісового господарства з 24-го червня 1941 р. земля була пухом. Вічна їм пам'ять, а мудрим організаторам – міцного здоров'я, як гори Карпати, світлості і тепла, як проміння літнього сонця й земного багатства!

Організаторам Меморіалу дуже велика честь і хвала за те, що постаралися підняти пам'ятник у честь загиблих лісорубів, а головне і тому, що саме загиблим лісорубам румунської сторони Тиси підняли пам'ятник, а не закарпатським. Організатори доказали свою глибоку любов до ближнього свого, як справжні християни, які дотримуються повчань Ісуса Христа, який залишив нам усім свою

заповідь: «Нову Заповідь даю вам, щоб любили один одного». З цього випливає, що організатори Меморіалу чудові християни, які співчують близьким родинам загиблих у тій страшній трагедії 1941 р. і тепер, після 70 років з часу нещасного випадку.

Чесць і хвала Вам!

Юрій АЛБІЧУК,
священик,
с. Верхня Рівна

♦ Фото з делегацією з Румунії і з Василем Пухновичем з України

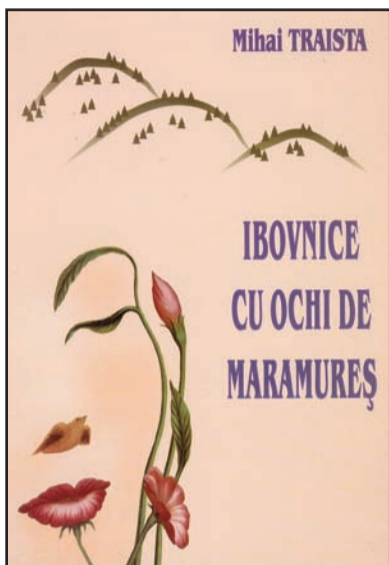
ПОДАЄМО ІМЕНА ЗАГИБЛИХ:

Марія ПРОДАНЮК. Батьки – *Іван та Гафія* 20.V.1923-24.VI.1941; Ганна БОВТ. Батьки – *Василь і Одотя* 1.X.1925-24.VI.1941; Василь РОМАНЮК. Батько – *Іван* 5.V.1921-24.VI.1941; Іван РОМАНЮК. Батьки – *Василь та Марія* 17.XI.1930-24.VI.1941; Марія УЛИЧ. Батьки – *Петро і Марія* 12.I.1921-24.VI.1941; Ганна ЦІФРАК. Батьки – *Петро і Марія* 19.IX.1922-24.VI.1941; Василина ПОПОВИЧ. Батьки – *Федір і Марія* 8.VIII.1921-24.VI.1941; Тереза БОВТ. Батьки – *Георгій і Вікторія* 10.III.1921-24.VI.1941; Василь ПРОДАНЮК. Батьки – *Іван і Ганна* 1.VIII.1921-24.VI.1941; Ганна БОБОТА. 1925-24.VI.1941; Іван ЦІФРАК. 1926-24.VI.1941; Василь БОБОТА. ?-24.VI.1941; Василь БОВТ ?-24.VI.1941; Вікторія БОВТ 1923-24.VI.1941; Микола ТРАЙСТА ?-24.VI.1941; Микола УЛИЧ ?-24.VI.1941; Йосип ЦІФРАК. 1926-24.VI.1941; Ганна ДЖУДЖУРА. ?-24.VI.1941.

В приміщенні Спілки письменників Румунії

ПРЕЗЕНТАЦІЯ КНИЖКИ ГУМОРИСТИЧНОЇ ПРОЗИ «КОХАНКИ З МАРАМОРОСЬКИМИ ОЧИМА» МИХАЙЛА ТРАЙСТИ

21 липня ц.р. в бухарестському будинку СП Румунії відбулася презентація щойно виданої Союзом українців Румунії книжки румунською мовою «Коханки з марамороськими очима» М. Трайсти з участю представників української громади Бухареста та українських і румунських письменників, друзів письменника, зокрема молодіжної акторської групи «In DArt», яка виконала одну із сценеток, охоплених в збірці. Презентація скористалася особливим успіхом.

Михайло Трайста – автор шістьох збірок поезії, короткої прози, новел, гумористичної прози, оповідань та казок для дітей українською мовою і нинішньої збірки гумористичної прози румунською мовою. Він член Національної Спілки письменників України і секретар літературного журналу «Наш голос», що його видає СУР.

Щастя Михайлу Трайсті в подальшій творчій праці!

«Вільне слово»

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ПОЗДОРОВЛЯЄМО ВАС, ДОРОГІ ЮВІЛЯРИ!

1. Михайла ВОЛОЩУКА (12 липня 1934 р.) – поета, маляра, учителя та інструктора самодіяльних художньо-артистичних колективів, доброго українця, уродженця і жителя українського села Негостина Сучавського повіту.

2. Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО (30 липня 1959 р.) – викладача музики, керівника і соліста ансамблю «Червона калина», голову Марамороської філії СУР та першого заступника голови СУР, члена Ради СУР, радника від української меншини в Марамороській префектурі. Народився Мирослав Петрецький в мальовничому українському селі Верхня Рівна, Мараморощина. Випускник Сігетського педагогічного ліцею і Музичного факультету міста Дрогобич, Україна.

3. Михайла КОЛОТИЛА (21 липня 1981 р.) – активного члена художньо-артистичного колективу «Зоря», голову Бухарестської молодіжної організації СУР.

На Многії літа з 30-літтям здоровимо!

**ХАЙ ВСЕ У ВАШОМУ ЖИТТІ БУДЕ ЩАСЛИВИМ!
НА МОГІІ І БЛАГІІ ЛІТА, ДОРОГІ ЮВІЛЯРИ!**

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

«НЕМАЄ ДРУГА ПОНАД МУДРІСТЬ, А ВОРОГА НАД ГЛУПОТУ...»

(Іван ФРАНКО)

За пояснювальним словником, *глупота* – це стан глупого, слова його, поведінка. Дурний той, хто нерозумний, слабоумий, наївний, безкультурний, чи невіглас.

Глупота буває вродженою або набутою протягом часу. Вона існувала, існує та існуватиме, поки існують люди. Будь-хто може бути глупим, але не треба зловживати глупотою на шкоду іншим.

На жаль, глупий не знає, що він глупий, або не хоче признатися і продовжує поводитися відповідно до свого стану. Бо він «чого сам не знає, того інших навчає» (народне прислів'я). Тоді краще стояти подальше від нього, якщо це можливо. Правда, що дурня легше боронитися, ніж розумаків, які користуються дурнями немилосердно й бездушно.

Є глупі, які знають свій стан і сидять «на своєму містечку» (в своєму куточку, вмійть мовчати). Вони нікому не заважають. Але є й такі базіки, поряд яких важко жити, важко їх слухати, або примусити мовчати; вони заважають, шкодять всім, з якими входять в контакт. Втручаються не в свої справи іносять різного лиха, думаючи, що роблять добре і наводять найнеймовірніший доказ того, що воно саме так повинно бути, не інакше!

Небезпека для громади є тоді, коли навколо багато дурнів і ними користуються хитрі. Висувають їх наперед, а потім роблять те, що бажать.

Так, як глупота слабкість розуму, ніхто тому невинний і не можемо її назвати гріхом: «Це прямо стан здоров'я, безболісна хвороба» (Еміль Чоран).

А Е. Хаббард нагадує, що «геніальність має межі, в той час, як глупота безмежна». Глупий не може вирішувати серйозні проблеми, розсуджувати і вживати корисні заходи, не робить асоціації між подіями, не може проникнути в складні поняття, аналізувати їх, або синтезувати, змішує їх за багатомою традицією людської глупоти.

«Дурний заліз у болото, а звідти вилізти не може», каже інше народне прислів'я.

Дурний користується узагальненнями, створеними іншими, і з двох можливостей вибирає завжди найгіршу, тому ставити таких людей на відповідальну посаду – велика помилка, бо це наносить лиха всім у випадку, коли громада йде сліпо за ним. «Глупота народжує дух тьми», – говорить біблійний Сирах.

Знаємо з нашої історії, і то недавньої, скільки лиха нарobili невігласи, яких висунули до влади; тепер можемо побачити де-не-де залишки глупоти на всіх рівнях суспільства.

На мою думку, не розумно відноситься людина, що береться до роботи, до якої зовсім непричетна. Не знаючи зовсім мови, жінка веде телепередачі... Всі жахаються такої мови, але й всі мовчать, очевидно, «благоденствують». Висувати

на таку посаду когось без конкурсу, що незаконно, або якої-небудь перевірки, – неповага до нас усіх. Хіба передачу не міг би вести хтось, що знає рідну мову і міг би й слухачів (глядачів) чогось навчити? Все проходить під гаслом: «Якось то буде». Поки? А скільки шкоди нашій культуріносять ті, що допускають таке диво! Пробачте, але й вічно мовчати і дивитись, як плюндрують рідне слово, не можливо.

Еништайн говорить: «Лише 2 речі безмежні: всесвіт і людська глупота».

Український народ створив багату народну творчість, в якій висміює глупоту, дурноту і зарозумілість, що часто йдуть поряд.

Нагадаю твір «Добре торгуватись» Ст. Руданського:

«...Мужик зачав питати:
Чи нема у них принаймні
Дьогтю де продати?»

А купці переглянулись
стиха сміються:

«Здесь не деготь, – йому кажуть, –
Дурні продаються...».

Добре у вас торгувалось,
Що все розійшлося,

І на продаж тільки два вас
вкінці зосталося.

Або: «Мов дім у руїнах, така дурного мудрість». І т.д.

Василь АРДЕЛЯН

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

ДО 20-РІЧЧЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

24 серпня 2011 р. Україна відзначає своє 20-річчя Незалежності. Подумаймо лише про те, скільки синів і дочок України протягом своєї історії віддали своє життя за її Незалежність. Це були мільйони і міль-

більше), і це лише з тієї причини, що бажали відірватися від Радянського Союзу і бути господарями на власній землі, у своїй Україні, де українська мова була б єдиною офіційною мовою, а не другорядною в рідній державі мовою!

гордились нею, гордились своїм минулим, і щоб небо України було завжди чистим, де люди щасливо і гідно жили б у мирі і злагоді. Та щоб і ми, українці, які народились поза її

йони громадян України, які за любов до своєї землі, своєї культури, своєї мови були запроторені у тюрми, заслані до Сибіру, розстріляні, замучені голодом '33 р., і то в країні, яка годує Європу своїм зерном (вимерли страшною смертю 8-10 мільйонів, а може й

Дорога була важкою, але вже 20 років, як Україна вільна, незалежна держава.

Юридичне оформлення суверенітету України проходило кількома етапами:

1. 16 липня 1990 р. Верховна рада УРСР прийняла Декларацію про державний суверенітет України;

2. 24 серпня 1991 р. Верховна рада УРСР проголосила Акт проголошення незалежності України;

3. 1 грудня 1991 р. було проведено Референдум, що затвердив акт від 24 серпня 1991 р.

Побажаймо, щоб український народ гідно відзначив Незалежність України, був справжнім господарем своєї долі, своєї історії, а українська мова, щоб була єдиною офіційною мовою, щоб її теперішні і майбутні покоління

межами, були гордими, що ми теж українці!

Хай щастить Вам і Нам усім!
НА МНОГІЙ І БЛАГІЙ ЛІТА!

Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Олена ПЧІЛКА

СМІШИНКИ

В одного хазяїна вкрали коня. Він пішов його шукати та й знайшов на ярмарку: стоїть якийсь чоловік і продає його коня. Тут обоє і засперечалися. Господар каже: «Це мій кінь». А злодій каже: «Ні, мій, – він у мене й виріс». Тоді господар зібрав людей, зав'язав коневі очі та й каже до злодія:

– Ну, коли це твій кінь, коли він у тебе

виріс, то скажи ж, на яке око він сліпий.

Злодій подумав та й говорить:

– На праве.

– Отже, й не вгадав, – каже господар.

– А правда! – гукнув злодій, – то я помилювся! Він на ліве око не бачить, на ліве!

Тоді господар розв'язав коневі очі й показав людям, що кінь ні на одне око не сліпий – обома очима бачить зовсім добре.

Всі почали сміятися, й господар свого коня забрав додому.

МОВА

Мова, яку називали малою,
Горло якій заливали смолою,
Били яку і палили яку, –
Бачила все на своєму віку.

Бачила все, але бачать усі:
Мова квітує моя на Русі!
Мова велика моя – не мала,
В землю вона, наче камінь, вросла!

Сину від матері передається,
В пику катюгам, як завше, сміється!
І під бучними вітрами століть
Наче фортеця незламна стоїть!

Олег ГОЛОВКО,
«Стежка до рідної хати»,
Київ - 1968, ст. 49

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГОР

У 1896 році в Греції відбулися сучасні Олімпійські ігри, які стали найпопулярнішими і найвідомішими спортивними змаганнями в усьому світі. І минуло вже 115 років з часу відновлення Олімпійських ігор. Можна запитатися, чому саме у Греції були вони відновлені? А коли і де саме почалися перші Олімпійські ігри?

Олімпійські ігри почали проводитися саме у Давній Греції з 776 року до н.е. Загалом було проведено 293 Олімпіади (раз в 4 роки). А сучасні були проведені лише 28 разів. Три рази вони не відбулися через причини війн. Проведення Олімпійських ігор в Давній Греції можна назвати справжнім дивом. Зародились вони в рабовласницькому суспільстві в місцевості під назвою «Олімпія». За переказами, в цій місцевості часто збирались боги Давньої Греції. Тут було і місце жертвопринесення.

Цікаво, що, крім Олімпійських ігор, у Давній Греції проводилися й інші спортивні змагання. А саме: Істмійські, Немейські та Піфійські, які проводилися раз у два роки.

□ Першим в історії олімпійським чемпіоном у 776 р. до н.е. став деякий кухар з Еліди на ім'я Короб.

□ Найстарішою людиною, що завойовувала Олімпійську медаль, був Оскар Сван, що зайняв друге місце в змаганнях по стрільбі на Олімпіаді 1920 року в Швеції. Тоді йому було 72 роки.

□ В 1477 році в Англії Едуард IV заборонив гру в крикет, оскільки вона заважала тренуванням в стрільбі з луку.

□ Вперше хокейна воротарська маска була застосована в 1936 році в Берліні японським воротарем Танака Хомію.

□ В стародавній Греції, якщо поєдинок кулачних боїв затягувався, то з відома обох суперників суддя призначав... клімакс (!) – посилення. По долі один з бійців повинен був, не прикриваючись, прийняти удар. Якщо витримав, то сам бив, і так далі до повної перемоги одного з суперників.

□ Правила кінних скачок свідчать, що довжина імені бігового коня не повинна перевищувати вісімнадцяти букв. Дуже довгі імена обтяжливі для запису.

□ Херлінг – це ірландський трав'яний хокей.

□ До 1850 року м'ячики для гольфу виготовлялися з шкури і набивалися перами.

□ Бразилія – єдина країна, що брала участь у всіх чемпіонатах світу по футболу.

* * *

18 липня 2011 виповнилося 35 років, коли румунська гімнастка Надя Команич, єдина в історії гімнастики, 1976 в Монреалі, Канада, в 14 років, майже дитиною на той час, здобула оцінку 10, якої навіть не було передбачено на таблиці.

Надя Команич – найкраща гімнастка ХХ століття і одна з найкращих гімнасток світу.

Надя Команич

Цікаво знати

Крім Олімпійських ігор, у Давній Греції проводилися й інші спортивні змагання. Існували Істмійські, Немеїські та Піфійські ігри. Вони відбувалися один раз на два або три роки і відрізнялися від Олімпійських поєднанням у собі атлетичних, кінних, поетичних і музичних змагань. Істмійські ігри проводили з 582 р. до н.е. коринфяни. Немеїські відбувалися з ініціативи жителів Аргоса. Піфійські ігри проводилися мешканцями Дельф. Переможці останніх отримували вінок із священного лавра.

КЛАРНЕТНИЙ РОЗКВІТ КРАЮ

Слова Івана КОВАЧА

Музика Юрія ПАРАЩИНЦЯ

Andante

Voice

Вкра - їн - ська до - ле - дни - но, по - вік так, тож і
 ни - ні, всім навстіж від-кри-ва - еш, до се - бе добрих
 звеш. Кларнетний розквіт кра-ю до-ла по-ро- ги си - ні, вовік тво-їм будь
 си - ном для ме- не чес - тю є. Скажу від - вер - то, чесно:
 любов мо-я до те-бе не хви-ля віт - ру в шибу, не мар-на гучність
 слів. У - віч-ню-ю в то - бі я се - бе я, ук - ра
 їн - ця, й ру-ка - ми об-ні - ма-ю прийдеш-ність твоїх днів...

Українська доле-днино,
 повік так, тож і нині,
 всім навстіж відкриваєш,
 до себе добрих звеш.

Скажу відверто, чесно:
 любов моя до тебе
 не хвиля вітру в шибу,
 не марна гучність слів.

Кларнетний розквіт краю
 дола пороги сині,
 вовік твоїм будь сином
 для мене честю є.

Увічнюю в тобі я
 себе я, українця,
 й руками обнімаю
 прийдешність твоїх днів...

Міжнародний мовно-літературний конкурс

(Закінчення. Поч. на 9 стор.)

Конкурс для учнівської та студентської молоді з числа українців, які проживають за межами України, проводиться з 15 січня до 20 лютого в державах їх проживання.

9. Для проведення Конкурсу утворюються оргкомітети та журі:

першого етапу Конкурсу — керівником навчального закладу, в якому проводиться Конкурс;

другого етапу Конкурсу — управліннями (відділами) освіти райдержадміністрацій (міських рад) (для учнів загальноосвітніх навчальних закладів та ліцеїв військових ліцеїв), Міністерством освіти і науки Автономної Республіки Крим, головними управліннями (управліннями) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій (для учнів професійно-технічних, студентів і курсантів вищих навчальних закладів);

третього етапу Конкурсу — Міністерством освіти і науки Автономної Республіки Крим, головними управліннями (управліннями) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій (для учнів загальноосвітніх навчальних закладів та ліцеїв військових ліцеїв);

фінального етапу Конкурсу — МОНмолодьспортом.

До складу журі включаються педагогічні та науково-педагогічні працівники загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих навчальних закладів, військових ліцеїв, науковці Національної академії наук та Національної академії педагогічних наук, представники творчих спілок.

Для проведення Конкурсу серед учнівської та студентської молоді з числа українців, які проживають за межами України, утворюються оргкомітети в державах їх проживання, які затверджують склад журі.

10. Завдання для кожної категорії учасників Конкурсу розробляються:

навчальними закладами, в яких проводиться Конкурс, — для першого етапу Конкурсу;

інститутами післядипломної педагогічної освіти — для другого та третього етапу Конкурсу;

МОНмолодьспортом — для фінального етапу Конкурсу, а також учнівської

та студентської молоді з числа українців, які проживають за межами України.

Особи, що є розробниками завдань, забезпечують їх нерозголошення.

МОНмолодьспорт надсилає завдання для учнівської та студентської молоді з числа українців, які проживають за межами України, оргкомітетам у державах їх проживання через дипломатичні представництва України за кордоном.

Роботи учасників фінального етапу Конкурсу та Конкурсу, що проходить в інших державах, надсилаються до МОНмолодьспорту, де вони перевіряються журі та зберігаються протягом року.

11. Журі Конкурсу визначає за результатами кожного етапу Конкурсу, крім фінального, його переможців у кількості, що не перевищує 30 відсотків загальної кількості учасників відповідного етапу Конкурсу з урахуванням максимально набраних балів за виконані завдання відповідно до критеріїв їх оцінювання.

Переможцем будь-якого етапу Конкурсу не може бути учасник, який набрав менш ніж половину максимальної кількості балів.

12. У фінальному етапі Конкурсу від Автономної Республіки Крим, областей, м. Києва та Севастополя беруть участь по три особи з числа учнів 5—11 класів загальноосвітніх навчальних закладів та ліцеїв військових ліцеїв, які є переможцями третього етапу Конкурсу, та по три особи з числа учнів професійно-технічних, студентів і курсантів вищих навчальних закладів (відповідно до напрямів навчання), які є переможцями другого етапу Конкурсу.

13. Переможці першого — третього етапу Конкурсу нагороджуються дипломами I, II і III ступеня та цінними подарунками.

14. Переможці фінального етапу Конкурсу нагороджуються дипломами МОНмолодьспорту I, II і III ступеня та цінними подарунками.

Число переможців не може перевищувати 50 відсотків загальної кількості учасників такого етапу Конкурсу з орієнтовним розподілом дипломів за ступеннями у співвідношенні 1:2:3.

Переможці Конкурсу серед учнівської та студентської молоді з числа українців,

які проживають за межами України, нагороджуються дипломами МОНмолодьспорту I, II і III ступеня.

15. Учні 9—11 класів — переможці фінального етапу Конкурсу, які нагороджені дипломами МОНмолодьспорту I ступеня, мають право брати участь у IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури додатково до встановленої рейтингом кількості учасників команди відповідного регіону.

16. Переможці фінального етапу Конкурсу, які набрали найбільшу кількість балів (відповідно до підсумкових протоколів), рекомендуються МОНмолодьспортом для призначення стипендій Президента України (39 стипендій):

З числа учнів 5—11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, у тому числі ліцеїв військових ліцеїв, — 21 особа, про три особи з кожного класу;

з числа учнів професійно-технічних навчальних закладів — три особи;

з числа студентів і курсантів вищих навчальних закладів I—II рівня акредитації — шість осіб;

з числа студентів і курсантів вищих навчальних закладів III—IV рівня акредитації — дев'ять осіб.

17. Розмір стипендій Президента України устанавлюється Кабінетом Міністрів України.

18. Педагогічні та науково-педагогічні працівники, які підготували переможців фінального етапу Конкурсу, нагороджуються в установленому порядку відомчими відзнаками МОНмолодьспорту та цінними подарунками.

19. В урочистій церемонії нагородження переможців фінального етапу Конкурсу беруть участь представники МОНмолодьспорту, Міноборони, МЗС, Мінкультури, Національної академії наук, Національної академії педагогічних наук, творчих спілок, громадських організацій тощо.

20. Фінансування Конкурсу, крім його фінального етапу, здійснюється Міністерством освіти і науки Автономної Республіки Крим, головними управліннями (управліннями) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, управліннями (відділами) освіти райдержадміністрацій (міських рад), вищими навчальними закладами, які беруть участь у його проведенні, за рахунок коштів бюджету, з якого фінансується установа або заклад, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

Фінансування фінального етапу Конкурсу здійснюється МОНмолодьспортом разом з Мінфіном за рахунок коштів державного бюджету згідно з кошторисом та інших джерел, не заборонених законодавством.

Культурно-просвітницький часопис
Союзу українців Румунії

ВІЛЬНЕ СЛОВО

РЕДАКЦІЯ

Вик. об. гол. ред. — Іван КОВАЧ

Редактори — Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Роман ПЕТРАШУК

*

Комп'ютерний набір — Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування — Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Бухарест, Румунія

ISSN 1223-8988

Adresa redakției: Uniunea Ucrainenilor din România

str. Radu Popescu nr. 15, Sector I, București, ROMÂNIA

Tel. 0212220748, 0212220753

Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.